

บทเรียนสำเร็จรูป

หน่วยการเรียนรู้

พระธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เล่มที่ ๑

พระรัตนตรัย

จัดทำโดย

นางวรัชยา กาญจนภา

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

ประกอบการสอนรายวิชา ส ๒๓๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ ๑ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม (พระพุทธศาสนา)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนอานาจเจริญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๙

คำแนะนำการใช้บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับครู

๑. ครูต้องเตรียมบทเรียนสำเร็จรูปให้ครบตามจำนวนนักเรียน
๒. ศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปตั้งแต่กรอบแรกจนถึงกรอบสุดท้าย ทั้งเนื้อหา กิจกรรมให้เข้าใจ ก่อนปฏิบัติกิจกรรมต่อไป
๓. ศึกษาว่ากิจกรรมในกรอบใดที่ครูต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาบ้าง
๔. ใช้บทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส ๒๓๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พระธรรม สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (พระพุทธศาสนา) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
๕. ใช้บทเรียนสำเร็จรูปนี้เสริมนักเรียนที่เก่ง และช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าให้เรียนทันเพื่อน
๖. พยายามชี้แจงให้นักเรียนอ่านคำแนะนำในการใช้บทเรียนสำเร็จรูป และปฏิบัติการทุกขั้นตอน ทุกกรอบ ทั้งเนื้อหา กิจกรรม คำถาม คำตอบ หรือแบบประเมินผล ก่อนเรียน – หลังเรียน
๗. ครูชี้แจงนักเรียนว่า เมื่อทำแบบทดสอบก่อน – หลังเรียนหรือตอบคำถามทุกกรอบ นักเรียนไม่ควรเปิดดูคำตอบก่อน นักเรียนควรมีคุณธรรมประจำตัว มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียน

บทเรียนสำเร็จรูป หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พระธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ประกอบการสอนวิชา ส ๒๓๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (พระพุทธศาสนา) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จัดทำขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง โปรดอ่านคำแนะนำ ก่อนการศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ต่อไป

๑. บทเรียนนี้ไม่ใช่ข้อสอบ นักเรียนพยายามทำไปเรื่อย ๆ ทีละกรอบ นักเรียนจะได้รับความรู้ได้ทำแบบฝึกทักษะ และกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวนักเรียนเอง

๒. ก่อนศึกษาเนื้อหาในบทเรียน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเสียก่อน เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียน

๓. เริ่มทำตั้งแต่กรอบแรก เรียงลำดับจนถึงกรอบสุดท้าย ห้ามข้ามกรอบโดยเด็ดขาด

๔. อ่านคำอธิบาย คำถามให้เข้าใจ แล้วจึงตอบคำถามลงในกระดาษเปล่า อย่าขีดเขียนข้อความใด ๆ ลงในบทเรียนสำเร็จรูป

๕. เมื่อตอบคำถามเสร็จ จึงเปิดไปดูคำตอบในหน้าถัดไป

๖. เมื่อศึกษาจบทุกกรอบแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ตรวจสอบคำตอบ เปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อประเมินความก้าวหน้าของตนเอง ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ ให้นักเรียนเริ่มศึกษาใหม่ตั้งแต่ กรอบที่ ๑ เป็นต้นมา

๗. นักเรียนไม่ควรเปิดดูคำตอบก่อน ควรมีคุณธรรมประจำตัว มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

สาระที่ ๑

ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส ๑.๑ : รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๑.๒ : เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด

ส ๑.๑ ม. ๓/๓ : อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ส ๑.๑ ม. ๓/๖ : อธิบายสังฆคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส ๑.๑ ม. ๓/๗ : เห็นคุณค่า และวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการพัฒนาตน เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงาน และการมีครอบครัว

ส ๑.๑ ม. ๓/๘ : เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

ส ๑.๑ ม. ๓/๙ : สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

ส ๑.๒ ม. ๓/๒ : ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนา ตามที่กำหนด

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมายของพระรัตนตรัยได้
๒. อธิบายองค์ประกอบของพระรัตนตรัยได้
๓. อธิบายวิธีแสดงความเคารพของพระรัตนตรัยได้
ถูกต้องเหมาะสม
๔. อธิบายคุณค่าของพระรัตนตรัยได้

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง

๑. แบบทดสอบก่อนเรียน มีจำนวน ๑๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน
๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำลงในกระดาษคำตอบที่ครูแจกให้

๑. พระรัตนตรัย หมายถึงอะไร
  - ก. ตะกร้า ๓ ใบ
  - ข. คัมภีร์ ๓ ตะกร้า
  - ค. ดวงแก้วอันประเสริฐ
  - ง. ดวงแก้วอันประเสริฐ ๓ ดวง
๒. ข้อใดคือองค์ประกอบของพระรัตนตรัย
  - ก. คำสั่ง คำสอน พระพุทธรูป
  - ข. พระพุทธรูป พระธรรม สาวก
  - ค. คำสอน พระสงฆ์ หลักธรรม
  - ง. พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์
๓. “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” มีความสัมพันธ์กับข้อใด
  - ก. องค์ประกอบพระรัตนตรัยข้อที่ ๑
  - ข. องค์ประกอบพระรัตนตรัยข้อที่ ๒
  - ค. องค์ประกอบพระรัตนตรัยข้อที่ ๓
  - ง. องค์ประกอบพระรัตนตรัยข้อที่ ๔
๔. “เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า” เป็นองค์ประกอบของพระรัตนตรัยที่มีความสัมพันธ์กับข้อใด
  - ก. พระสงฆ์
  - ข. พระพุทธรูป
  - ค. พระธรรม
  - ง. อุบาสก อุบาสิกา
๕. ผู้ที่ทำหน้าที่สั่งสอนและเผยแผ่ศาสนา มีความสัมพันธ์กับข้อใด
  - ก. พระสงฆ์
  - ข. พระธรรม
  - ค. พระพุทธรูป
  - ง. อุบาสก อุบาสิกา

๖. “เป็นผู้ปฏิบัติชอบแล้วนำคำสอนไปสั่งสอนประชาชนให้ปฏิบัติตาม”
เป็นคุณค่าที่มีความสัมพันธ์กับข้อใด
  - ก. พระสงฆ์
  - ข. พระพุทธรูป
  - ค. พระธรรม
  - ง. อุบาสก อุบาสิกา
๗. “เมื่อประชาชนนำไปปฏิบัติแล้วนำความสุขมาสู่ตนเองและคนรอบข้าง”
เป็นคุณค่าที่มีความสัมพันธ์กับข้อใด
  - ก. พระสงฆ์
  - ข. พระธรรม
  - ค. พระพุทธรูป
  - ง. อุบาสก อุบาสิกา
๘. ข้อใดสอดคล้องกับพระสังฆคุณ “ สุปฏิปันโน ”
  - ก. เป็นผู้ปฏิบัติดี
  - ข. เป็นผู้ปฏิบัติตรง
  - ค. เป็นผู้ปฏิบัติธรรม
  - ง. เป็นผู้ปฏิบัติสมควร
๙. จงเรียงลำดับบทสรรเสริญพระสังฆคุณให้ถูกต้อง
  ๑. สุปฏิปันโน
  ๒. อุชุปฏิปันโน
  ๓. สามจีปฏิปันโน
  ๔. ญายปฏิปันโนคำตอบที่ถูกต้อง
  - ก. ๑, ๒, ๓, ๔
  - ข. ๑, ๒, ๔, ๓
  - ค. ๒, ๓, ๔, ๑
  - ง. ๔, ๑, ๓, ๒
๑๐. ข้อใดต่อไปนี้ไม่เกี่ยวกับคุณของพระสงฆ์
  - ก. เป็นผู้มีความเมตตา กรุณา แก่ชาวโลก
  - ข. มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์
  - ค. ปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองเมื่อยามมีภัยพิบัติ
  - ง. เป็นผู้ปฏิบัติบำเพ็ญสมณการแก่การกราบไหว้

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
๑	ง	๖	ก
๒	ง	๗	ข
๓	ก	๘	ก
๔	ค	๙	ข
๕	ก	๑๐	ค

ทำผิดก็ไม่ต้องกังวล
ศึกษาบทเรียนแล้วทำ
แบบทดสอบหลังเรียน
ให้ได้เยอะ ๆ นะครับ

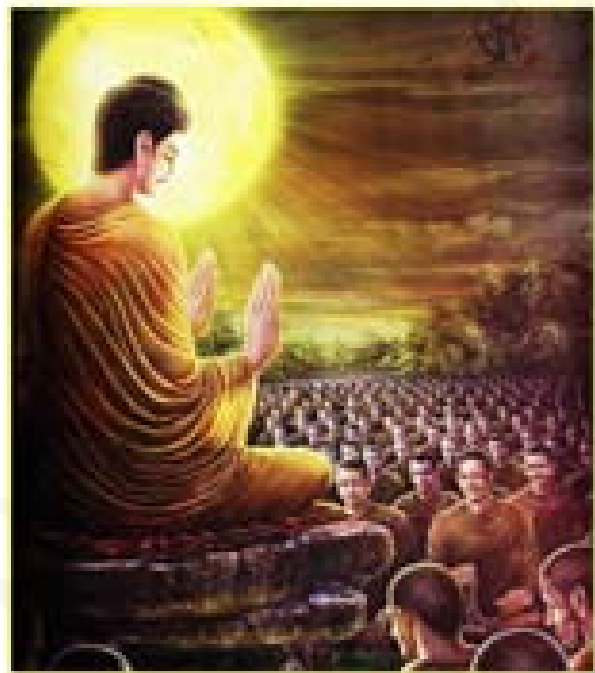

กรอบที่ ๑

ความหมายของพระรัตนตรัย

คำว่า “รัตนตรัย” มาจากคำว่า “รัตน” แปลว่า แก้วหรือสิ่งประเสริฐ กับคำว่า “ตรัย” แปลว่า สาม ฉะนั้นพระรัตนตรัย แปลรวมกันว่า **แก้วสามดวง** หรือ สิ่งประเสริฐสามสิ่ง ที่พุทธศาสนิกชนเคารพนับถือสูงสุด สามสิ่งนับเป็นองค์ประกอบของศาสนาพุทธ ซึ่งจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของศาสนา ๓ อย่างใน ๖ อย่าง อันได้แก่

๑. ผู้ให้กำเนิดศาสนา คือ พระพุทธเจ้า
๒. คัมภีร์หรือหลักคำสอน คือ พระธรรม
๓. สาวกหรือผู้สืบทอดศาสนา คือ พระสงฆ์
๔. พิธีกรรมทางศาสนาหรือการประกอบพิธีทางศาสนกิจตามความเชื่อ
๕. ศาสนสถานหรือวัตถุที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ทางศาสนา
๖. ศาสนิกชนหรือผู้เลื่อมใสในศาสนา

ที่มา : www.bloggang.com/data/comeawbaby/picture/1331083007.jpg

พระรัตนตรัย คือ สิ่งเคารพบูชาของชาวพุทธ ๓ ประการ คือ

๑. **พระพุทธรัตนะ** : สิ่งเคารพ คือ **พระพุทธ** หมายถึง พระพุทธเจ้าซึ่งเป็นศาสดาของพระพุทธศาสนา
๒. **พระธรรมรัตนะ** : สิ่งเคารพ คือ **พระธรรม** หมายถึง คำสอนของพระพุทธเจ้า
๓. **พระสังฆรัตนะ** : สิ่งเคารพ คือ **พระสงฆ์** หมายถึง สาวกของพระพุทธเจ้าผู้ประพฤติปฏิบัติชอบและสอนให้บุคคลอื่นได้ประพฤติปฏิบัติตาม

คำถามกรอบที่ ๑

๑. รัตน แปลว่า .....

๒. ตรัย แปลว่า .....

๓. พระรัตนตรัย คือ.....

๔. สิ่งเคารพบูชาของชาวพุทธ ๓ ประการ ได้แก่อะไรบ้าง

๔.๑ .....

๔.๒ .....

๔.๓ .....

๕. องค์ประกอบที่สำคัญของศาสนา ๖ อย่าง ได้แก่อะไรบ้าง

๕.๑ .....

๕.๒ .....

๕.๓ .....

๕.๔ .....

๕.๕ .....

๕.๖ .....

แนวคำตอบกรอบที่ ๑

๑. รัตน แปลว่า แก้วหรือสิ่งประเสริฐ.....
๒. ตรัย แปลว่า สาม.....
๓. พระรัตนตรัย คือ แก้วสามดวง หรือ สิ่งประเสริฐสามสิ่ง.....
๔. สิ่งเคารพบูชาของชาวพุทธ ๓ ประการ ได้แก่อะไรบ้าง
  - ๔.๑ พระพุทธรัตนะ.....
  - ๔.๒ พระธรรมรัตนะ.....
  - ๔.๓ พระสังฆรัตนะ.....
๕. องค์ประกอบที่สำคัญของศาสนา ๖ อย่าง ได้แก่อะไรบ้าง
  - ๕.๑ ผู้ให้กำเนิดศาสนา คือ พระพุทธเจ้า.....
  - ๕.๒ คัมภีร์หรือหลักคำสอน คือ พระธรรม.....
  - ๕.๓ สาวกหรือผู้สืบทอดศาสนา คือ พระสงฆ์.....
  - ๕.๔ พิธีกรรมทางศาสนาหรือการประกอบพิธีทางศาสนกิจตามความเชื่อ.....
  - ๕.๕ ศาสนสถานหรือวัตถุที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ทางศาสนา.....
  - ๕.๖ ศาสนิกชนหรือผู้เลื่อมใสในศาสนา.....

กรอบที่ ๒

องค์ประกอบของพระรัตนตรัย : พระพุทธ

พระพุทธ บางที่เรียกว่า **พระพุทธเจ้า** แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน หมายถึง ท่านผู้ตรัสรู้ธรรมด้วยตนเอง แล้วสอนให้ประชาชนประพฤติดุขด้วยกาย วาจา และใจ พระองค์ทรงได้พระนามว่า

๑. อรหันต์ แปลว่า ผู้ไกลจากกิเลส
๒. สัมมาสัมพุทธโธ แปลว่า ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง
๓. พระพุทธเจ้า (พุทธโธ) แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น (นำผู้อื่นให้ตื่น) ผู้เบิกบาน
๔. พระสุคต (สุคโต) แปลว่า ผู้เสด็จไปดี
๕. พระผู้มีพระภาคเจ้า (ภควา) แปลว่า ผู้จำแนกธรรม ผู้มีโชค
๖. พระบรมศาสดา (สัตถา) แปลว่า ศาสดา (ครู) ผู้ยอดเยี่ยม ทรงใช้สรรพนามแทนพระองค์ว่า ตถาคต

พระพุทธเจ้า พระผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง พระองค์ตรัสรู้สัจธรรม คือ ความจริงสูงสุด ๔ ประการ คือ **ทุกข์** (ความทนสภาพเดิมอยู่ไม่ได้) **สมุทัย** (เหตุให้เกิดทุกข์) **นิโรธ** (ความพ้นทุกข์) **มรรค** (หลักปฏิบัติให้เข้าถึงความพ้นทุกข์) พระองค์ ทรงรู้แจ้งเห็นจริงในธรรมชาติทั้งปวง ทรงเป็นพระศาสดาของพระพุทธศาสนาที่ไม่มีศาสนาใดยิ่งใหญ่กว่า พระพุทธเจ้าทรงมีพระคุณ ๓ ประการ คือ

๑. พระปัญญาคุณ พระองค์ ทรงตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง ทรงรู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง สิ่งที่ทรงรู้จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ไม่ว่ายุคสมัยจะเปลี่ยนไปอย่างไรก็ตาม

๒. พระบริสุทธิคุณ ทรงมีพระทัยบริสุทธิ์หมดจด ปราศจากอาสวกิเลส พระองค์ไม่มีอารมณ์ยินดี หรือยินร้ายเกี่ยวกับสิ่งใด ๆ

๓. พระมหากรุณาคุณ ทรงมีพระมหากรุณามุ่งแต่จะสอนพระสัทธรรม อันเป็นประโยชน์ แก่กุล และอำนวยความสุขแก่ชาวโลก ทรงถือว่าเป็นภารกิจของพระองค์ที่จะต้องพากเพียร ช่วยเหลือชาวโลกทั้งปวงให้หลุดพ้นจากความทุกข์

ที่มา : www.iamcrossstitch.com/images/catalog_images/1331038273.jpg

คำถามกรอบที่ ๒

๑. .... คือ ผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง แล้วสอนผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม
๒. พระผู้มีพระภาคเจ้า หมายถึง .....
๓. พระพุทธเจ้าทรงมีพระคุณ ๓ ประการ คือ
  - ๓.๑ .....
  - ๓.๒ .....
  - ๓.๓ .....
๔. .... หมายถึง พระพุทธเจ้าทรงมีพระปัญญาตรัสรู้ร้อยสี่ ๔ คือ
ทุกข สมุทัย นิโรธ มรรค
๕. พระบริสุทธิคุณ หมายถึง .....
๖. พระมหากรุณาคุณ หมายถึง .....

แนวคำตอบกรอบที่ ๒

๑. พระพุทธเจ้า คือ ผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง แล้วสอนผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม
๒. พระผู้มีพระภาคเจ้า หมายถึง ผู้จําแนกธรรม ผู้มีโชค.....
๓. พระพุทธเจ้าทรงมีพระคุณ ๓ ประการ คือ
  - ๓.๑ พระปัญญาคุณ.....
  - ๓.๒ พระบริสุทธิคุณ.....
  - ๓.๓ พระมหากรุณาคุณ.....
๔. พระปัญญาคุณ หมายถึง พระพุทธเจ้าทรงมีพระปัญญาตรัสรู้ร้อยล้าน ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค
๕. พระบริสุทธิคุณ หมายถึง ทรงมีพระทัยบริสุทธิ์หมดจด ปราศจากอาสวกิเลส พระองค์ไม่มีอารมณ์ยินดี หรือยินร้ายเกี่ยวกับสิ่งใด ๆ.....
๖. พระมหากรุณาคุณ หมายถึง ทรงมีพระมหากรุณามุ่งแต่จะสอนพระสัทธรรม..... อันเป็นประโยชน์แก่อุภูล และอํานวยความสุขแก่ชาวโลก ทรงถือว่าเป็นภารกิจ..... ของพระองค์ที่จะต้องพากเพียร ช่วยเหลือชาวโลกทั้งปวงให้หลุดพ้นจากความทุกข์

กรอบที่ ๓

องค์ประกอบของพระรัตนตรัย : พระธรรม

ธรรม หรือ **ธรรมะ** หมายถึง คำสั่งสอนขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า เนื้อหาสาระเรื่องราวที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนทั้งหมดทั้งสิ่งที่ดีและชั่วเรียกว่า ธรรม หรือ ธรรมะ เช่น ทรงสอนเรื่องอริยสัจ ๔ ความจริงอันประเสริฐ ทรงสอนเรื่องไตรลักษณ์ หรือ อนัตตลักขณสูตรสอนเรื่องกิเลส ก็เรียกว่า ทรงสอนธรรมเรื่องกิเลส หรือทรงสอนธรรมะเรื่องกิเลส เมื่อพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการแล้ว ก็ทรงมีพระมหากรุณาปรารภนาจะให้สัตว์โลกพ้นทุกข์ จึงทรงสั่งสอนเหล่าสาวกและคนทั่วไปด้วยคำสอนต่าง ๆ คำสอนของพระพุทธเจ้านี้เรียกว่า พระธรรม

พระธรรม คัมภีร์ ของพระพุทธศาสนา เรียกว่า **พระไตรปิฎก** ประกอบด้วย พระอภิธรรมปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก

อภิธรรมปิฎก หรือพระอภิธรรม หมายถึง ประมวลพระพุทธพจน์หมวดพระอภิธรรม หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นภาคทฤษฎีบท หลักธรรมและคำอธิบายที่เป็นหลักคำสอนล้วน ๆ ไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือเหตุการณ์ เปรียบเสมือนนิชาวิทยาศาสตร์

พระวินัยปิฎก หรือ พระวินัย หมายถึง ประมวลพุทธพจน์หมวดพระวินัย คือพุทธบัญญัติเกี่ยวกับความประพฤติ ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมและการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ เปรียบเสมือนนิชากฎหมาย

พระสุตตันตปิฎก หรือ พระสูตร หมายถึง ประมวลพุทธพจน์หมวดพระสูตร คือ พระธรรมเทศนาคำบรรยายธรรมต่าง ๆ ที่ตรัสยกย่องให้เหมาะกับบุคคลและโอกาสตลอดจนบทประพันธ์เรื่องเล่า และเรื่องราวทั้งหลายที่เป็นชั้นเดิมในพระพุทธศาสนา ที่พระพุทธเจ้า สอนใคร สอนเรื่องอะไร สอนที่ไหนเปรียบเสมือนนิชาประวัติศาสตร์

คำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนานั้นมีสาระสำคัญ ๓ ประการ หรือ โอวาท ๓ คือ ให้ประพฤติดี ให้ละความชั่ว และทำจิตใจให้ผ่องใส นอกจากสาระสำคัญทั้ง ๓ ประการนี้พระพุทธเจ้าได้ทรงชี้ให้เห็นถึงสาเหตุแห่งการเกิดทุกข์ การดับทุกข์ และวิธีปฏิบัติตนของพุทธบริษัท ๔ เพื่อให้หลุดพ้นจากวัฏสงสาร วงจรของการเกิดดับหลุดพ้นจากความทุกข์ต่าง ๆ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป

ที่มา : www.baanjomut.com/library/2552/normal.jpg

คำถามกรอบที่ ๓

๑. ธรรมะ หมายถึง .....
.....
.....
๒. .... คือ ธรรมพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ
๓. พระธรรม คัมภีร์ ของพระพุทธศาสนา เรียกว่า .....
๔. พระธรรม คัมภีร์ ของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย
  - ๔.๑ .....
๔.๒ .....
๔.๓ .....
๕. พระวินัยปิฎก หมายถึง .....
.....
.....

แนวคำตอบกรอบที่ ๓

๑. ธรรมะ หมายถึง คำสั่งสอนขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า.....
๒. อริยสัจ ๔ คือ ธรรมพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ
๓. พระธรรม คัมภีร์ ของพระพุทธศาสนา เรียกว่า พระไตรปิฎก.....
๔. พระธรรม คัมภีร์ ของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย
  - ๔.๑ พระอภิธรรมปิฎก.....
  - ๔.๒ พระวินัยปิฎก.....
  - ๔.๓ พระสุตตันตปิฎก.....
๕. พระวินัยปิฎก หมายถึง ประมวลพุทธพจน์หมวดพระวินัย คือพุทธบัญญัติ.....
 เกี่ยวกับ ความประพฤติ ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมและการดำเนินกิจการ.....
 ต่าง ๆ ของภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ เปรียบเสมือนวิชากฎหมาย.....

กรอบที่ ๔

องค์ประกอบของพระรัตนตรัย : พระสงฆ์

คำว่า “สังฆะ” ก็คือ **สงฆ์** แปลว่า **หมู่ หรือ ชุมชน** ดังนั้น คำว่า “พระสงฆ์” คือ ชุมชนอันประเสริฐ ซึ่งเกิดจากท่านผู้รู้ผู้ดำเนินตามอย่างพระพุทธเจ้า มาอยู่ร่วมกัน เป็นแหล่งที่ดำรงรักษาธรรม และเป็นแหล่งแห่งกัลยาณมิตร ที่จะช่วยเกื้อหนุนให้ผู้ที่ศึกษาเจริญงอกงามขึ้นไปในชีวิตอันประเสริฐจนสามารถเข้าถึงธรรม ตามอย่างพระพุทธเจ้า พระสงฆ์แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. พระอริยสงฆ์ คือ ภิกษุผู้รู้แจ้งธรรมผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ บรรลุถึงความรู้แจ้งสามารถกำจัดกิเลสตัณหาอุปาทานได้ตามภูมิขั้นของตน ได้แก่ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ตามลำดับ

๒. สมมติสงฆ์ คือ พระภิกษุผู้ได้รับการอุปสมบทถูกต้องตามธรรมวินัยแล้วอุทิศตน เพื่อการศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยตามความสามารถของตน แต่ยังไม่บรรลุมรรคผล พระสงฆ์ส่วนใหญ่ในปัจจุบันซึ่งประพฤติตามพระธรรมวินัย ๒๒๗ ข้อ

ที่มา : region2.prd.go.th/images/article/news12484/n20110619004235_120310.jpg

๒. สงฆ์ปัญจวรรค คือ หมู่ภิกษุตั้งแต่ ๕ รูปขึ้นไป สามารถทำปวารณาให้ผ้ากฐิน และให้การอุปสมบทในปัจจุบันตนบทได้ (สถานที่ขาดแคลนพระสงฆ์ เช่น ในเขตชนบท)

๓. สงฆ์ทศวรรค คือ หมู่ภิกษุตั้งแต่ ๑๐ รูปขึ้นไป สามารถให้การอุปสมบทในมัธยมประเทศ (สถานที่ที่ไม่ขาดแคลนพระสงฆ์ เช่น ในเขตเมือง) ได้

๔. สงฆ์วิศติวรรค คือ หมู่ภิกษุจำนวน ๒๐ รูปขึ้นไป สามารถทำอัพภานได้

ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา พระสงฆ์สามารถประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ได้โดยแบ่งพระสงฆ์ออกเป็น ๔ หมวด คือ

๑. สงฆ์จตุวรรค คือ หมู่ภิกษุตั้งแต่ ๔ รูป สามารถประกอบพิธีกรรมได้ทุกอย่าง ยกเว้นการปวารณา การทอดกฐิน การอุปสมบทและอัพภาน (พิธีกรรมของสงฆ์ที่ผิดอาบัติ)

คำถามกรอบที่ ๔

๑. พระสงฆ์ คือ .....
.....
๒. พระสงฆ์แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่
๒.๑ .....
๒.๒ .....
๓. .... คือ ภิกษุผู้รู้แจ้งธรรมผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ได้บรรลุถึงความรู้แจ้งสามารถกำจัดกิเลสต้นหาอุปาทานได้ตามภูมิขั้นของตน
๔. สมมุติสงฆ์ คือ .....
.....
.....
๕. ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา แบ่งพระสงฆ์ออกเป็น ๔ หมวด
ได้แก่อะไรบ้าง
๕.๑ .....
๕.๒ .....
๕.๓ .....
๕.๔ .....

แนวคำตอบกรอบที่ ๔

๑. พระสงฆ์ คือ ชุมชนอันประเสริฐ ซึ่งเกิดจากท่านผู้รู้ผู้ดำเนินตามอย่างพระพุทธเจ้ามาอยู่ร่วมกัน.....
๒. พระสงฆ์แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ
  - ๒.๑ พระอริยสงฆ์.....
  - ๒.๒ สมมุติสงฆ์.....
๓. พระอริยสงฆ์ คือ ภิกษุผู้รู้แจ้งธรรมผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้บรรลุถึงความรู้แจ้งสามารถกำจัดกิเลสค้นหาอุปาทานได้ตามภูมิขั้นของตน
๔. สมมุติสงฆ์ คือ พระภิกษุที่ได้รับการอุปสมบทถูกต้องตามธรรมวินัยแล้วอุทิศตน... เพื่อการศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยตามความสามารถของตน แต่ยังไม่... บรรลุผล พระสงฆ์ส่วนใหญ่ในปัจจุบันซึ่งประพฤติตามพระธรรมวินัย..... ๒๒๗ ข้อ.....
๕. ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา แบ่งพระสงฆ์ออกเป็น ๔ หมวด ได้แก่อะไรบ้าง
  - ๕.๑ สงฆ์จตุวรรค.....
  - ๕.๒ สงฆ์ปัญจวรรค.....
  - ๕.๓ สงฆ์ทศวรรค.....
  - ๕.๔ สงฆ์วิสตีวรรค.....

กรอบที่ ๕

สังฆคุณ ๙

พระสงฆ์เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบเป็นหลักสำคัญมากในการสืบต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งได้รับการเคารพยกย่องอย่างสูงโดยจัดเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย คุณของพระสงฆ์โดยสรุปมี ๙ ประการ เรียกว่า “สังฆคุณ ๙” คือ

๑. สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฺโฆ แปลว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว หมายถึง พระสงฆ์สาวกผู้ปฏิบัติตามทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ไม่หย่อนนัย ไม่ตึงนัย ปฏิบัติไม่ถอยหลัง ปฏิบัติกลมเกลียวกับพระศาสนา ไม่ปฏิบัติเป็นปฏิกษัตถ์ต่อกัน

๒. อสุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฺโฆ แปลว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติตรง หมายถึง ไม่ปฏิบัติเป็นคนลวงโลก ไม่มีมายาสาโดย ปฏิบัติมุ่งตรงต่อข้อปฏิบัติอันยังสัตว์ให้ถึงพระนิพพาน ปฏิบัติตรงต่อพระศาสนา และเพื่อนพระสาวกด้วยกัน ไม่มีข้อลี้ลับที่จะปิดบังอำพรางไว้ในใจ

๓. ญายปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฺโฆ แปลว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติถูกทาง หมายถึง ปฏิบัติไม่ผิดเพี้ยนไปจากหลักคำสอนของพระศาสนา ไม่ผิดไปจากธรรมเนียมอันดีงาม ปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบแบบแผน

๔. สามิจิปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฺโฆ แปลว่า พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติสมควร หมายถึง สมควรที่จะได้รับความเคารพนับถือ เป็นผู้ปฏิบัติตั้งอยู่ในสังวร ปฏิบัติเป็นผู้ตื่นอยู่ คือรู้ถึงเหตุการณ์อันเป็นไปอยู่ ไม่มึนเมา รู้จักประพฤติกิริยาทางกาย และวาจาต่อผู้อื่นโดยไม่ทะนงตนมีใจหนักแน่นผิ่อแผ่ มีใจกว้างไม่คับแคบ

๕. อาหุเนยฺโย แปลว่า เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย หรือผู้ควรแก่ของค่านับ หมายถึง ผู้ที่สมควรได้รับของถวายและได้รับการแสดงความเคารพด้วยเครื่องสักการะเนื่องในเทศกาลต่าง ๆ

๖. ปาหุเนยฺโย แปลว่า เป็นผู้ควรแก่การต้อนรับ หมายถึง พระสงฆ์สาวกเป็นผู้ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง และเป็นผู้ปฏิบัติสมควรแล้ว ไม่ว่าท่านจะใคร่จะไปสู่ที่ใด ย่อมยังประโยชน์สุขและประโยชน์เกื้อกูลให้เกิด ณ ที่นั้น ผู้เลื่อมใสจึงเปิดประตูบ้านต้อนรับด้วยความปิติ ที่ได้พบเห็นอันถือเป็นมงคลในชีวิตอย่างหนึ่ง

ที่มา : thunchanokploy2010.files.wordpress.com/2011/02/00182_0.jpg

๗. ทกขิณโย แปลว่า เป็นผู้ควรแก้ทักษิณาทาน หมายถึง พระสงฆ์สาวกของพระผู้มี

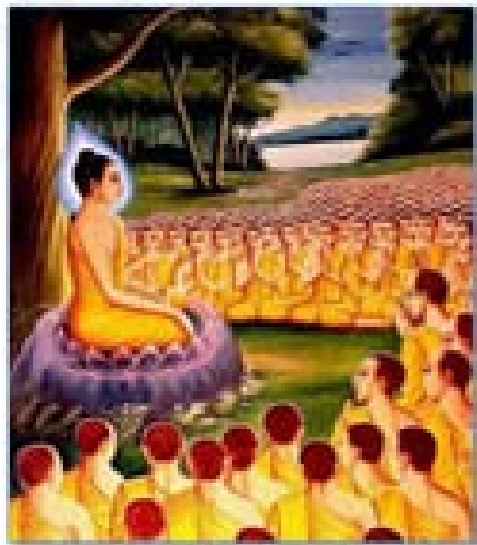

พระภาคเจ้า เป็นผู้บริสุทธิ์ สมควรที่จะได้รับของบริจาทาน (ทักษิณาทาน) และจะต้องได้รับผลดีอย่างแน่นอน

๘. อณชลิกรณโย แปลว่า เป็นผู้ควรแก้การกราบไหว้ หมายถึงพระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบ เป็นผู้บริสุทธิ์ ย่อมตั้งอยู่ในฐานะที่ควรแก้กระทำอณชลิคือการกราบไหว้ให้ความเคารพ ยกย่อง

ที่มา : www.oknation.net/blog/home/blog_data/856/24856/images/teach.jpg

๙. อนุตตร ปุณณฺเขตต์ โลกสฺส แปลว่า เป็นเนื่อนาบุญอันยอดเยี่ยมของชาวโลก ไม่มีเนื่อนาบุญอื่นยิ่งกว่า หมายถึง พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติถูกต้อง ปฏิบัติสมควร และเป็นผู้บริสุทธิ์สมควรได้รับการกราบไหว้บูชาแล้วการบริจาทานแก่ท่านย่อมมีอานิสงส์มาก ดุจผืนนาที่มีดินดีสมบูรณ์ด้วยปุ๋ยอันเป็นธาตุอินทรีย์ เมล็ดพืชที่หว่านหรือปลูกลงบนผืนดินนี้ย่อมผลิตผลอย่างสมบูรณ์เต็มเม็ดเต็มหน่วย พระสงฆ์สาวกเหล่านี้จึงเป็นปฎิภาห (ผู้รับ) ที่ยอดเยี่ยม เป็นที่ปลูกฝังความดีงามและเป็นที่รักษาไว้ซึ่งความดีงามทั้งปวง

ที่มา : eastern.nfe.go.th/snpo/UserFiles/Image/news/maka/01_221.jpg

ที่มา : igetweb.com/www/watvisit/gallery/89424.jpg

คำถามกรอบที่ ๕

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำหมายเลขหน้าข้อความที่กำหนดให้ ใส่ลงในช่อง
ที่มีใจความสัมพันธ์กัน

๑. เป็นผู้ปฏิบัติตรง	๗. เป็นผู้ควรกราบไหว้
๒. เป็นผู้ปฏิบัติถูกทางเพื่อให้เกิดความรู้	๘. เป็นผู้ปฏิบัติถูกวินัย
๓. ปฏิบัติสมควร	๙. ทำความดีเพื่อความดี
๔. เป็นผู้ควรแก่การคำนับ	๑๐. เป็นผู้ควรแก่ของต้อนรับ
๕. เป็นผู้ควรแก่การทำบุญ	๑๑. ปฏิบัติตามแนวทางแห่งอริยมรรค
๖. ผู้ปฏิบัติดี	๑๒. เป็นนือนานาบุญอันประเสริฐของชาวโลก

สุปฏิปันโน

อุสุปฏิปันโน

ญายปฏิปันโน

สามิจิปฏิปันโน

อาหุเนยโย

ปาหุเนยโย

ทกขิณเยโย

อลุขสิกรณียโย

อนุตตรํ ปุณฺณุกเขตตํ โลกสฺส

แนวคำตอบกรอบที่ ๕

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำหมายเลขหน้าข้อความที่กำหนดให้ ใส่ลงในช่อง
ที่มีใจความสัมพันธ์กัน

๑. เป็นผู้ปฏิบัติตรง	๗. เป็นผู้ควรกราบไหว้
๒. เป็นผู้ปฏิบัติถูกทางเพื่อให้เกิดความรู้	๘. เป็นผู้ปฏิบัติถูกวินัย
๓. ปฏิบัติสมควร	๙. ทำความดีเพื่อความดี
๔. เป็นผู้ควรแก่การคำนับ	๑๐. เป็นผู้ควรแก่ของต้อนรับ
๕. เป็นผู้ควรแก่การทำบุญ	๑๑. ปฏิบัติตามแนวทางแห่งอริยมรรค
๖. ผู้ปฏิบัติดี	๑๒. เป็นเนืองนาบุญอันประเสริฐของชาวโลก

สุปฏิปันโน

๖, ๘, ๑๑

อุสุปฏิปันโน

๑

ญายปฏิปันโน

๒

สามิจิปฏิปันโน

๓, ๘

อาหุเนยโย

๔

ปาหุเนยโย

๑๐

ทกขิณเยโย

๕

อณฺชสิกรณียโย

๗

อนุตตรํ ปุณฺณกุเขตฺตํ โลกสฺส

๑๒

แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจง

๑. แบบทดสอบก่อนเรียน มีจำนวน ๑๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน
๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำลงในกระดาษคำตอบที่ครูแจกให้

๑. ข้อใดคือองค์ประกอบของพระรัตนตรัย
  - ก. คำสั่ง คำสอน พระพุทธรูป
  - ข. พระพุทธรูป พระธรรม สาวก
  - ค. คำสอน พระสงฆ์ หลักธรรม
  - ง. พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์
๒. “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” มีความสัมพันธ์กับข้อใด
  - ก. องค์ประกอบพระรัตนตรัยข้อที่ ๑
  - ข. องค์ประกอบพระรัตนตรัยข้อที่ ๒
  - ค. องค์ประกอบพระรัตนตรัยข้อที่ ๓
  - ง. องค์ประกอบพระรัตนตรัยข้อที่ ๔
๓. พระรัตนตรัย หมายถึงอะไร
  - ก. ตะกร้า ๓ ใบ
  - ข. คัมภีร์ ๓ ตะกร้า
  - ค. ดวงแก้วอันประเสริฐ
  - ง. ดวงแก้วอันประเสริฐ ๓ ดวง
๔. ผู้ที่ทำหน้าที่สั่งสอนและเผยแผ่ศาสนา มีความสัมพันธ์กับข้อใด
  - ก. พระสงฆ์
  - ข. พระธรรม
  - ค. พระพุทธรูป
  - ง. อุบาสก อุบาสิกา
๕. “เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า” เป็นองค์ประกอบของพระรัตนตรัยที่มีความสัมพันธ์กับข้อใด
  - ก. พระสงฆ์
  - ข. พระพุทธรูป
  - ค. พระธรรม
  - ง. อุบาสก อุบาสิกา

๖. ข้อใดต่อไปนี้ ไม่เกี่ยวกับคุณของพระสงฆ์
  - ก. เป็นผู้มีความเมตตา กรุณาแก่ชาวโลก
  - ข. มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์
  - ค. ปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองเมื่อยามมีภัยพิบัติ
  - ง. เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่บวชถือสมณการกราบไหว้
๗. ข้อใดสอดคล้องกับพระสังฆคุณ “ สุปฏิปันโน ”
  - ก. เป็นผู้ปฏิบัติดี
  - ข. เป็นผู้ปฏิบัติตรง
  - ค. เป็นผู้ปฏิบัติธรรม
  - ง. เป็นผู้ปฏิบัติสมควร
๘. “เป็นผู้ปฏิบัติชอบแล้วนำคำสอนไปสั่งสอนประชาชนให้ปฏิบัติตาม”
เป็นคุณค่าที่มีความสัมพันธ์กับข้อใด
  - ก. พระสงฆ์
  - ข. พระพุทธ
  - ค. พระธรรม
  - ง. อุบาสก อุบาสิกา
๙. “เมื่อประชาชนนำไปปฏิบัติแล้วนำความสุขมาสู่ตนเองและคนรอบข้าง”
เป็นคุณค่าที่มีความสัมพันธ์กับข้อใด
  - ก. พระสงฆ์
  - ข. พระธรรม
  - ค. พระพุทธเจ้า
  - ง. อุบาสก อุบาสิกา
๑๐. จงเรียงลำดับบทสรรเสริญพระสังฆคุณให้ถูกต้อง
  ๑. สุปฏิปันโน
  ๒. อชฺชุปฏิปันโน
  ๓. สามจีปิฏิปันโน
  ๔. ญายุปฏิปันโนคำตอบที่ถูกต้อง
  - ก. ๑, ๒, ๓, ๔
  - ข. ๑, ๒, ๔, ๓
  - ค. ๒, ๓, ๔, ๑
  - ง. ๔, ๑, ๓, ๒

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
๑	ง	๖	ค
๒	ก	๗	ก
๓	ง	๘	ก
๔	ก	๙	ข
๕	ค	๑๐	ข

เป็นอย่างไบบ้างจะ
นักเรียนทำคะแนนได้เกิน
ครึ่งหนึ่งหรือยัง ถ้ายังให้
กลับไปเรียนใหม่อีกรอบ

บรรณานุกรม

- ชินมธีร์ วงศ์ฟ้าเลื่อน. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ๓ ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๓. นนทบุรี : สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด, ๒๕๕๕.
- พระมหาพนัส กิตติสาโร. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๓. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด,
๒๕๕๕.
- พระมหาพนัส กิตติสาโร และคณะ. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนา
คุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด, ๒๕๕๕.
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๑.
- วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน
พระพุทธศาสนา ม. ๓. พิมพ์ครั้งที่ ๕ กรุงเทพฯ : บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด,
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์.
- สำเนียง เลื่อมใส และสุชาดา วราหพันธ์. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓. นนทบุรี : สำนักพิมพ์เอมพันธ์
จำกัด, ๒๕๕๕.

คำนำ

บทเรียนสำเร็จรูป หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พระธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ประกอบการสอนวิชา ส ๒๓๑๐๑ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (พระพุทธศาสนา) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งในบทเรียนสำเร็จรูปที่จัดทำขึ้นมีทั้งหมด ๑๐ เล่ม ประกอบด้วย

เล่มที่ ๑ เรื่อง พระรัตนตรัย

เล่มที่ ๒ เรื่อง อริยสัจ ๔ : ทุกข์

เล่มที่ ๓ เรื่อง อริยสัจ ๔ : สมุทัย

เล่มที่ ๔ เรื่อง อริยสัจ ๔ : นิโรจ

เล่มที่ ๕ เรื่อง อริยสัจ ๔ : มรรค

เล่มที่ ๖ เรื่อง พระไตรปิฎก

เล่มที่ ๗ เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต

เล่มที่ ๘ เรื่อง การปฏิบัติตนตามหลักธรรม

เล่มที่ ๙ เรื่อง การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

เล่มที่ ๑๐ เรื่อง พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทเรียนสำเร็จรูปเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์และช่วยเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น

รัชยา กาญจนภา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
คำแนะนำการใช้บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับครู.....	๑
คำแนะนำการใช้บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับนักเรียน.....	๒
มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้.....	๓
แบบทดสอบก่อนเรียน.....	๕
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน.....	๗
กรอบที่ ๑.....	๘
คำถามกรอบที่ ๑.....	๙
เฉลยคำถามกรอบที่ ๑.....	๑๐
กรอบที่ ๒.....	๑๑
คำถามกรอบที่ ๒.....	๑๒
เฉลยคำถามกรอบที่ ๒.....	๑๓
กรอบที่ ๓.....	๑๔
คำถามกรอบที่ ๓.....	๑๕
เฉลยคำถามกรอบที่ ๓.....	๑๖
กรอบที่ ๔.....	๑๗
คำถามกรอบที่ ๔.....	๑๘
เฉลยคำถามกรอบที่ ๔.....	๑๙
กรอบที่ ๕.....	๒๐
คำถามกรอบที่ ๕.....	๒๒
เฉลยคำถามกรอบที่ ๕.....	๒๓
แบบทดสอบหลังเรียน.....	๒๔
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน.....	๒๖
บรรณานุกรม.....	๒๗